

ISSN: 1306-3111/1308-7444
NWSA-Social Sciences
NWSA ID: 2013.8.3.3C0109

Status : Original Study
Received: January 2013
Accepted: July 2013

E-Journal of New World Sciences Academy

Umut Erdar Bilgin

Bergama State Hospital, umuterdarbilgin@hotmail.com, Izmir-Turkey

Cemal Emre Doğan

Izmir Justice, cemalemredogan@hotmail.com, Izmir-Turkey

Aytaç Koçak

Ekin Özgür Aktas

Ege University Department of Forensic Medicine, Izmir-Turkey
aytackocak@hotmail.com; ekin.aktas@hotmail.com

<http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2013.8.3.3C0109>

BİLİŞİM TEKNOLOJİSİ İLE BANKADA İŞLENEN BİR DOLANDIRICILIK SUÇU

ÖZET

Son yıllarda teknolojinin özellikle bilişim alanında oldukça hızlı bir şekilde geliştiği ve bu teknolojileri kullanan kişilerin tüm dünyada ve ülkemizde gün geçtikçe arttığı bilinmektedir. Bilişim teknolojilerindeki gelişmelere paralel olarak bilgisayar, cep telefonu ve internet kullanımı yaygınlaşmış ve bu teknolojilerin suistimal edilerek suç işleme amacıyla kullanılmaları da söz konusu olmaya başlamıştır. Ne yazık ki insanlığın yararı için geliştirilen telefon-bilgisayar-internet gibi teknolojiler günümüzün modern suç aletleri haline gelmiştir. Kimliğinin teşhis edilmesini engelleyici aksesuarlar takmadan cep telefonunu araç olarak kullanmak suretiyle bankada güvenlik kameralarının önünde yapılan dolandırıcılık eylemine literatürde rastlanılmayıp ilginç bulunduğundan olgu sunumu yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bilişim Suçu, Adli Bilimler, Adli Bilişim, Dolandırıcılık, Asayiş Suçu

A FRAUD CRIME COMMITTED IN THE BANK BY INFORMATION TECHNOLOGY

ABSTRACT

Especially in the field of information technology in recent years to develop very quickly, and people who use these technologies are increasing day by day all over the world and in our country. In parallel with the developments in information technologies, computers, cell phones, and widespread use of the internet and abuse of these technologies were being used for the purpose of committing a crime. Unfortunately, for the benefit of humanity, a phone-to-computer-developed technology such as the Internet has become the modern-day instruments of crime. This fraud is made in front of the security cameras at the bank, not to prevent identification accessories (hats, glasses, scarfs, etc.) made by using the mobile phone as a tool. There is no example of such this case in the literature, so that it is presented.

Keywords: Information Technology Crime, Forensic Sciences, Computer Forensic, Deceit, Public Security Crime

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

"Bilişim suçu" ile "bilişim yoluyla işlenen asayiş suçları" temel olarak birbirinden çok farklı ve sıklıkla karıştırılan kavramlardır. Bilişim yoluyla işlenen asayiş suçu; hırsızlık, dolandırıcılık, tehdit, hakaret, kişisel verileri yayma ve özel hayatın gizliliğini ihlal gibi asayiş suçlarının bilişim teknolojileri kullanılarak işlenmesidir [1, 2 ve 3]. Bilişim suçları ise genel tanımıyla; her türlü teknoloji kullanılarak, kanuni olmayan yollarla kişisel ya da kurumsal bilgisayarlarda, sistemler üzerinde zarar verici etki bırakmaktır [1, 2 ve 4].

Türk Dil Kurumu'na göre "dolandırıcılık" kelimesi; "birini aldatarak mal ya da parasını alma" olarak tanımlanmaktadır [5]. Dolandırıcılık eylemi, insanlık tarihi kadar eski olup, tüm toplumlar da suç olarak kabul edilmiştir [6]. Türk Ceza Kanununun "Malvarlığına Karşı Suçlar" başlığı altında 157. maddede yer alan bu suç "hileli davranışlarla bir kimseyi aldatarak onun veya başkasının zararına olacak biçimde kendisine ya da başkasına bir yarar sağlamak" olarak tanımlanmıştır [7 ve 8].

Dolandırıcılık suçunun nitelikli halleri ise, Türk Ceza Kanununun 158. maddesinin 1. fıkrasında belirtilmiştir [7].

Dolandırıcılık suçu;

- Dini inanç ve duyguların istismar edilmesiyle,
- Kişinin içinde bulunduğu tehlikeli durum veya zor şartlardan ya da algılama yeteneğinin zayıflığından yararlanılmasıyla,
- Kamu kurum ve kuruluşları, kamu meslek kuruluşları, siyasi parti, vakıf veya dernek tüzel kişiliklerinin araç olarak kullanılmasıyla,
- Kamu kurum ve kuruluşlarının zararına olacak şekilde,
- Bilişim sistemlerinin, banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılmasıyla,
- Basın ve yayın araçlarının sağladığı kolaylıktan yararlanarak,
- Şirket yöneticisi olan ya da şirket adına hareket eden kişilerin ticari faaliyetleri sırasında,
- Kooperatif yöneticilerinin kooperatifin faaliyeti kapsamında,
- Serbest meslek sahibi kişiler tarafından, mesleklerinden dolayı kendilerine duyulan güvenin kötüye kullanılması suretiyle,
- Banka veya diğer kredi kurumlarınca tahsis edilmemesi gereken bir kredinin açılmasını sağlamak amacıyla işlenirse "nitelikli dolandırıcılık" kapsamında değerlendirilir.

Ayrıca, ikinci fıkrada; "kamu görevlileriyle ilişkisi olduğundan, onlar nezdinde hatırı sayıldığından bahisle ve belli bir işin gördürüleceği vaadiyle aldatarak, başkasından menfaat temin eden kişi"nin yaptığı eylemin nitelikli dolandırıcılık olarak değerlendirileceği ifade edilmektedir [7].

Son yıllarda bilişim sistemlerinden faydalanılarak yeni dolandırıcılık yöntemleri bulunduğu ve bu tip dolandırıcılık olaylarında artış olduğu gözlenmektedir [2 ve 9]. Suç unsurunun insan olduğu bu dolandırıcılık eylemlerine örnek olarak, işlem yapılan slip makineleri aracılığıyla kredi kartı şifresinin öğrenilmesi verilebilir [2].

Bilişim suçlarında suçun unsuru insan değildir. Suç, otomatize edilmiş bir program aracılığıyla işlenmektedir [2]. Bu suçlar Türk Ceza Kanununun Onuncu Bölümünde "Bilişim Alanında Suçlar" başlığı altında tanımlanmıştır [7]. Sahte elektronik postalar aracılığıyla yapılan Phising (avlama) bilişim suçlarına bir örnek olarak verilebilir [2].

Ne yazık ki bilgisayar, cep telefonu, internet gibi teknolojiler insanlığın yararı için geliştirildiği halde günümüzün modern suç aletleri haline gelmiştir [10]. Bilişim ve teknoloji alanında gerçekleşen ilerlemeler, suç işlenmesini kolaylaştırırsa da bir yandan suçun aydınlatılabilmesi amacıyla bilimsel yöntemlerin kullanılabilmesini de sağlar. Adli bilişim, bilişim teknolojilerinden faydalanılarak suçla ilgili dijital delillerin bozulmadan ve zarar görmeden anlaşılabilir bir şekilde adalet önüne sunulmaya hazır hale getirilmesi ve bilimsel teknik prensiplerin uygulandığı delil inceleme süreci ile ilgilenir [11]. Diğer suçlardan elde edilen fiziksel delillere göre dijital deliller daha hassas ve kolay bozulabilir niteliktedir. Bu durum, birçok sıkıntıyı beraberinde getirmektedir. Dijital verilerin elde edilmesi ve değerlendirilmesi sürecinde meydana gelen en küçük hata, verilerin zarar görmesine ve yok olmasına yol açabilir [11]. Bu nedenle, dijital verilerin toplanması ve değerlendirilmesi süreci büyük bir titizlikle yapılmalı, hukuki olarak elde edilen delillerin geçerli sayılabilmesi için uluslar arası standartlarda kabul edilen uygulanması gerekli prosedürler yerine getirilmelidir.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Bu olgu sunumunda; adli bilişim tekniklerinin suç niteliği taşıyan olayların çözülmesinde kullanılmasına dikkat çekerek mevcut yasal durumun tartışılması, olgu sunumuna konu olan suçun özelliklerinin belirtilerek kamunun bilinçlendirilmesi amaçlanmıştır.

3. OLGU (CASE)

09.05.2011 ve 23.05.2011 tarihlerinde İzmir'deki çeşitli bankalara para yatırmak üzere gelen kişiler dolandırıldıklarını beyan etmişlerdir. Kamera kayıtlarının incelenmesi ve mağdurların ifadeleriyle; iyi giyimli bir erkek şahsın banka şubesinde sıra bekleyenler kişiler arasından uygun gördükleriyle sözel iletişime geçtiği, samimi ve ikna edici tavrı ile mağdurların güvenini kazanarak kendisini avukat, mali müşavir ya da buldukları banka şubesinin müdürünün akrabası olarak tanıtip banka şubesine yapacağı ödeme için "sıra beklemesine gerek olmadığını" belirterek ve "bankaya yatıracakları parayı kendisine vermeleri halinde sıra beklemeksizin yatırabileceğini" ifade edip mağdurların paralarını aldığı, mağdurların görebilecekleri şekilde elinde tuttuğu anlaşılmıştır. Bu aşamadan sonra, mağdurlarla beraber bankanın farklı bir bölümüne ilerlediği, cep telefonu ile sahte bir görüşme yapmaya başladığı, banka içinde volta atar tarzda yürüyerek uzun uzun telefonla konuştuğu, mağdurların bir anlık dalgınlıklarından faydalanarak uygun gördüğu anda hızla olay yerini terk ettiği tespit edilmiştir. Şahsın banka şubelerinde gerçekleştirdiği eylemlerin mağdurlar tarafından polise intikal ettirilmesiyle, kişi kısa sürede kaldığı otele yakalanarak gözaltına alınmış ve yargılama süreci başlamıştır. Sanık işlediği suçü kabul etmiş ve suçları tek başına gerçekleştirdiğini belirtmiştir. Ancak, yargılama sırasında; olayların meydana geldiği banka şubelerine ait güvenlik kamerası kayıtlarının incelenmesi sonucunda sanığın hareketleri ile benzerlik gösteren bir şahsın daha olduğu adli bilişim uzmanı tarafından tespit edilmiştir. Güvenlik kamerası kayıtlarından teşhise elverişli fotoğraflar elde edilerek polis ekiplerine verilmiş ve bu sayede şahıslar kısa sürede yakalanmışlardır.

Kamera kayıtlarından ve sanığa ait ifade tutanaklarından; kişinin daha önceden dolandırıcılık suçundan sabıkalı olduğu, İzmir'in değişik ilçelerinde işlem hacmi yüksek olan ve müşterilerin uzun süreler beklemek zorunda kaldıkları bankaları kendisine hedef olarak

seçtiği tespit edilmiştir. Sanığın ve ortağının banka müşterisi izlenimi vermek amacıyla banka şubesine girdiklerinde sıra numarası aldıkları, ortağın sanığı izleyerek sanığın fark etmediği gelişmeleri cep telefonu ile haber verdiği anlaşılmıştır. Bu metot ile birçok kişinin dolandırıldığı ve maddi kazanç elde edildiği belirlenmiştir.

Kimliğinin teşhis edilmesini engelleyici aksesuar kullanmadan (şapka-gözlük, bere vb. gibi) cep telefonunu araç olarak kullanmak suretiyle bankada güvenlik kameralarının önünde yapılan dolandırıcılık eylemine literatürde rastlanılmaması nedeniyle olgu sunumu yapılmıştır.

4. TARTIŞMA (CONCLUSION)

Bilişim teknolojilerindeki gelişmelerle birlikte, gerek bilişim suçlarında gerekse bilişim yolu ile işlenen asayiş suçlarında artış olmuştur [10]. Tüm dünyada ve ülkemizde; teknolojinin özellikle bilişim alanında oldukça hızlı bir şekilde geliştiği ve bu teknolojileri kullanan kişilerin gün geçtikçe arttığı bilinmektedir. 2012 yılı verilerine göre; mobil ağlardaki yaygınlık oranı %90'lara ulaşırken, internetin dünya çapındaki yaygınlığının %60'lara ulaştığı, her 3 kişiden 2'sinin internet kullanıcısı olduğu, tüm dünyada internet kullanıcı sayısının 2.4 milyarı bulduğu ifade edilmektedir [12 ve 13]. Bilgisayar, cep telefonu ve internet kullanımının yaygınlaşması, bilişim suçu veya bilişim yolu ile işlenen asayiş suçlarındaki artışın da sebebidir [10]. Asayiş suçlarının bazılarında bilişim sistemlerinin kullanılması, suçun ağırlaştırıcı sebebi olarak sayılmaktadır. Bunlara örnek olarak; hırsızlık ve dolandırıcılık verilebilir [14].

Kanunun hukuki açıdan yapılan değerlendirmelerinde; hile teriminin; aldatan, aldatılan, yapılan eylem ya da işlemin sonucu üzerine kurulu olduğu belirtilmektedir. Ayrıca, dolandırıcılık suçunun çok hareketli bir suç görüntüsüne sahip olduğu ve bu nedenle birden fazla eylem (hile-aldatma-zarar gibi eylemler) şeklinde gerçekleşmesi gerektiği de ifade edilmektedir. Hukuken, hakaret ya da hile; kasten, icrai veya ihmali şekilde oluşabilmekte ve suçun oluşması için hileye maruz kalanın ya da üçüncü kişinin zararına olacak şekilde failin ya da bir başkasının menfaat elde etmesi gerekmektedir [15]. Kanunun, "hileli davranışlarla bir kimseyi "aldatmaktan" söz etmesi nedeniyle, dolandırıcılık suçunun oluşabilmesi için sadece hileli davranışlarda bulunulması yetmemektedir. Buna ek olarak o davranışlarla bir kimsenin aldatılmış olması, bu davranışlar sonucunda aldatılan kişinin veya bir başkasının zarar görmesi gerektiği anlaşılmaktadır [6]. Ancak, kanunun hileli davranışları tanımlamadığı, kanun gerekçesinde de bir açıklama bulunmadığı eleştirisi getirilmektedir [6]. Bu eleştiriye ek olarak; kanunda bilişim suçlarının düzenlendiği ancak bunların birçoğunda bilişim sistemlerinin suçun işlenmesinde araç olarak kullanıldığı ifade edilmektedir. Bu durumun, bilişim suçları ile bilişim sistemleri kullanılarak işlenen diğer suçların (hırsızlık, dolandırıcılık vb.) ayrılmasında sıkıntıya yol açacağına inanılmaktadır [6]. Kanun gerekçesinde; bilişim yoluyla işlenen suçlarda cezanın artırılma sebebi olarak bilişim sistemlerinin suç işlenmesini kolaylaştırması gösterilmektedir. Öyleyse bir kimseyi aldatmada bilişim sisteminden faydalanılması sonucunda o kimse veya başkası zarara uğratıldığı zaman ceza ağırlaştırılacaktır [6 ve 7].

Sözü geçen olayda kamera kayıtlarının incelenmesiyle, elde edilen bulgular şüpheli kişilerin fotoğraflarıyla karşılaştırılarak sanıkların tanımlanması ve yakalanması sağlanmıştır. Kamera kayıtlarının ehil kişiler tarafından uygun tekniklerle ve dikkatlice incelenmesi sonucunda suçlu bireylerle suç ortakları tanınabilmektedir. Adli bilişim teknikleri, pek çok suçun

aydınlatılmasını sağlamıştır. Bu suçlara örnek olarak hırsızlık, cinsel içerikli görüntülerle şantaj yapılması veya çocuğun cinsel istismar amacıyla kullanılması sayılabilir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER (RESULTS AND RECOMMENDATIONS)

Ülkemizde adli bilişimle ilgilenen kişi sayısının yetersizliği bilinen bir gerçektir. Bu nedenle, bilirkişilik yapabilecek yeterlilikte olan adli bilişim uzmanlarının sayıca artırılması gerekmektedir. Eleman açığına kapatmaya yönelik olarak okulların açılması uygun bir yaklaşım olacaktır. Ayrıca, bilişim tekniklerindeki dinamik sürece bilişim hukukunun yetişebilmesi için bu alanda yüksek lisans ve/veya doktora programı yapmış kişilere ihtiyaç vardır. Bu konudaki çabaların son zamanlarda arttığını görmek umut vericidir.

NOT (NOTICE)

Bu çalışma, 20-21 Mayıs 2013 tarihleri arasında Elazığ Fırat Üniversitesinde yapılan 1.Uluslararası Adli Bilişim ve Güvenlik Sempozyumunda sözlü sunum olarak sunulan çalışmanın hakemlik sürecinden geçirilmiş ve yeniden yapılandırılmış halidir.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Atalıc Taş, K., (2010). Bilişim Suçları ve Adana İlinde 2006-2009 Yılları Arasında Meydana Gelen Bilişim Suçlarının Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
2. Tanrıku, C. ve ark., (2007). Bilişim Teknolojilerinin Kullanılmasının Hukuksal Boyutu. TBD-BİB Kamu Bilişim Platformu IX, 2. Çalışma Grubu. Bölüm 3,ss: 20-51.
3. <http://www.asayis.pol.tr/bilisimdefault.asp>, (Access Date: 04.02.2013).
4. <http://ankara.pol.tr/sayfa.php?sayfaid=38> (Access Date: 30.01.2013).
5. <http://www.tdksozluk.com/s/dolandiricilik> (Access Date: 07.02.2013).
6. Hafızoğulları, Z., (2011). Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık Suçları. Ankara Üniversitesi Yayınları, 316:405-440.
7. Türk Ceza Kanunu. Kanun Numarası:5237, Kabul Tarihi:12.10.2004, Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 01.06.2005, Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı: 25611.
8. Aytaç, M., Aytaç, S. ve Bayram, N., (2007). Suç Türlerini Etkileyen Faktörlerin İstatistiksel Analizi. İnönü Üniversitesi 8. Türkiye Ekonometri ve İstatistik Kongresi.
9. Yıldız, S., (2005). Suçta Araç Olarak İnternetin Teknik ve Hukuki Yönden İncelenmesi. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
10. Dijle, H. ve Doğan, N., (2011). Türkiye’de Bilişim Suçlarına Eğitilmiş İnsanların Bakışı. Bilişim Teknolojileri Dergisi, volume:4, number:2, ss: 43-53.
11. Demir, O.Ö. ve Sever, M., (2011). Örgütlü Suçlar ve Yeni Trendler. Terörizm ve Sınıraşan Suçlar Serisi:4, Ankara, Polis Akademisi Yayınları, ss: 143-173.